

Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về kiểm tra, giám sát trong xây dựng Đảng hiện nay

PGS, TS. BÙI QUANG CƯỜNG

Học viện Chính trị, Bộ Quốc Phòng.

ThS. HOÀNG ANH TUẤN

NCS, Học viện Chính trị, Bộ Quốc Phòng.

Email: hatvkhxhnnv@gmail.com

Tóm tắt: Kiểm tra, giám sát là một nội dung quan trọng trong tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng Đảng. Trong điều kiện hiện nay, việc tìm hiểu những quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về công tác kiểm tra, giám sát để vận dụng vào thực tiễn xây dựng, chỉnh đốn Đảng có ý nghĩa hết sức quan trọng, trực tiếp giúp đảng viên, tổ chức đảng khắc phục, sửa chữa những sai lầm, khuyết điểm, góp phần xây dựng Đảng trong sạch vững mạnh.

Từ khóa: tổ chức đảng, đảng viên, ủy ban kiểm tra, công tác kiểm tra, giám sát.

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về kiểm tra, giám sát

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn coi trọng và đề cao công tác kiểm tra, giám sát, kỷ luật Đảng. Người chỉ rõ: “một Đảng mà giấu giếm khuyết điểm của mình là một Đảng hỏng. Một Đảng có gan thừa nhận khuyết điểm của mình, vạch rõ những cái đó, vì đâu mà có khuyết điểm đó, xét rõ hoàn cảnh sinh ra khuyết điểm đó, rồi tìm kiếm mọi cách để sửa chữa khuyết điểm đó. Như thế là một Đảng tiến bộ, mạnh dạn, chắc chắn, chân chính⁽¹⁾”. Những tư tưởng của Người chính là cơ sở lý luận quan trọng để Đảng ta vận dụng vào thực tiễn công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng nói chung, trong công tác kiểm tra, giám sát nói riêng. Người viết: “Chín phần mười khuyết điểm trong công việc của chúng ta là vì thiếu sự kiểm tra. Nếu tổ chức sự kiểm tra được chu đáo, thì công việc của chúng ta nhất định tiến bộ gấp mười gấp trăm⁽²⁾”. Trong quan niệm của Hồ Chí Minh, ai cũng có thể mắc khuyết điểm: “Người đời không phải thánh thần, không ai tránh khỏi khuyết điểm⁽³⁾”.

Với thế giới quan và phương pháp luận biện chứng, Hồ Chí Minh cho rằng không phải cứ làm việc càng nhiều thì càng nhiều khuyết điểm, khuyết điểm sẽ không tỷ lệ thuận với công việc nếu người cán bộ, đảng viên biết tránh sai lầm khuyết điểm, biết tạo ra nhiều thành tích thì sai lầm, khuyết điểm sẽ ít đi. Người viết: “Đảng ta hy sinh tranh đấu, đoàn kết, lãnh đạo nhân dân, tranh lại thống nhất và độc lập. Công việc đã có kết quả vẻ vang. Nhưng, nếu

mỗi cán bộ, mỗi đảng viên làm việc đúng hơn, khéo hơn, thì thành tích của Đảng còn to tát hơn nữa. Cán bộ và đảng viên làm việc không đúng, không khéo, thì còn nhiều khuyết điểm. Khuyết điểm nhiều thì thành tích ít. Khuyết điểm ít thì thành tích nhiều⁽⁴⁾”.

Theo Hồ Chí Minh, mặc dù sai lầm, khuyết điểm là khó tránh khỏi, song sai lầm, khuyết điểm không phải là bất biến càng không phải là cố hữu nếu chúng ta biết cách khắc phục và sửa chữa nó. Người khẳng định: “Chúng ta không sợ có sai lầm và khuyết điểm, chỉ sợ không chịu cố gắng sửa chữa sai lầm và khuyết điểm. Và càng sợ những người lãnh đạo không biết tìm cách đúng để giúp cán bộ sửa chữa sai lầm và khuyết điểm⁽⁵⁾”.

Tại Hội nghị tổng kết công tác kiểm tra của Đảng năm 1964, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh: “Muốn hoàn thành tốt mọi việc, thì toàn thể đảng viên và cán bộ phải chấp hành nghiêm chỉnh đường lối và chính sách của Đảng. Và muốn như vậy, thì các cấp ủy đảng phải tăng cường công tác kiểm tra⁽⁶⁾”.

Cùng với việc khẳng định vai trò, tính tất yếu của kiểm tra, giám sát, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ ra những nguyên tắc hết sức căn bản, đảm bảo cho kiểm tra, giám sát thực sự phát huy được hiệu lực, hiệu quả. Người thẳng thắn phê bình: “Hiện nay còn có một số cấp ủy đảng coi nhẹ và không chú ý lãnh đạo công tác kiểm tra. Thậm chí có ủy viên tỉnh và huyện cho công tác kiểm tra là “vạch lá tìm sâu”, làm giảm thành tích của địa phương mình... Đó là

thành kiến sai lầm, cần phải sửa chữa⁽⁷⁾.

Chính vì vậy, Chủ tịch Hồ Chí Minh yêu cầu: □ Muốn kiểm soát có kết quả tốt phải có hai điều: một là việc kiểm soát phải có hệ thống, phải thường làm. Hai là người đi kiểm soát phải là người rất có uy tín⁽⁸⁾. Hiệu lực của kiểm tra, giám sát trước hết nằm ở chỗ □ có hệ thống □ Các quy định về kiểm tra, giám sát phải được thống nhất từ Trung ương đến cơ sở; công tác kiểm tra, giám sát phải được xây dựng thành chương trình, kế hoạch một cách khoa học; nội dung kiểm tra, giám sát phải rõ ràng, cụ thể, đúng đối tượng, đồng thời phải được triển khai thực hiện đúng quy trình, thứ tự các bước trong kiểm tra, giám sát. Hơn nữa, công tác này còn □ phải thường làm □ tức là kiểm tra, giám sát phải được thực hiện thường xuyên mới đạt chất lượng, hiệu quả.

Theo Hồ Chí Minh, đội ngũ làm công tác kiểm tra là lực lượng nòng cốt giúp các cấp ủy hướng dẫn và thực hành công tác kiểm tra. Người quan niệm công tác kiểm tra đạt được kết quả hay không tùy vào những cán bộ được giao nhiệm vụ làm công tác kiểm tra, □ Không thể gặp ai cũng phải đi kiểm tra, người lãnh đạo phải tự mình làm nhiệm vụ kiểm tra, mới đủ kinh nghiệm và uy tín. Nhưng người lãnh đạo cần phải có một nhóm cán bộ nhiều kinh nghiệm và giàu năng lực để giúp mình đi kiểm tra⁽⁹⁾.

Như vậy, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ ra tất yếu phải tổ chức và kiện toàn ủy ban kiểm tra để giúp □ người lãnh đạo □ đồng thời Người cũng đặt ra yêu cầu rất cao đối với cán bộ kiểm tra, không những phải là người có phẩm chất đạo đức trong sáng, có trình độ, năng lực, có kinh nghiệm, có phương pháp, tác phong công tác, mà trên tất cả, phải là □ người rất có uy tín □ Uy tín □ đó không phải tự nhiên mà có, nó đòi hỏi mỗi cán bộ làm công tác kiểm tra, giám sát phải luôn học tập, thấm nhuần đường lối, quan điểm của Đảng.

2. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về kiểm tra, giám sát trong xây dựng Đảng hiện nay

Đại hội XIII của Đảng khẳng định: □ Công tác kiểm tra, giám sát, kỷ luật đảng được chỉ đạo tập trung, quyết liệt, toàn diện, đồng bộ, có nhiều đổi mới, có hiệu lực, hiệu quả □ ; hoạt động của cấp ủy, ủy ban kiểm tra các cấp được tăng cường, ngày càng siết chặt kỷ luật, kỷ cương⁽¹⁰⁾. Tuy nhiên, với tinh

thần nhìn thẳng vào sự thật, Đảng ta cũng chỉ rõ: □ Công tác kiểm tra, giám sát, kỷ luật đảng chuyển biến chưa đồng đều; công tác phòng ngừa chưa được quan tâm đúng mức⁽¹¹⁾, □ Một số tổ chức cơ sở đảng buông lỏng công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, chưa nắm chắc diễn biến tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống của đảng viên □ chưa làm tốt công tác quản lý, kiểm tra, giám sát đảng viên⁽¹²⁾.

Quán triệt tư tưởng của Hồ Chí Minh về nâng cao hiệu lực công tác kiểm tra, giám sát, để khắc phục, sửa chữa những sai lầm, khuyết điểm, cần thực hiện tốt một số giải pháp căn bản sau:

Một là, cần nâng cao nhận thức cho các cấp ủy đảng, cán bộ đảng viên, trước hết là người đứng đầu cấp ủy, tổ chức đảng về vị trí, vai trò của công tác kiểm tra, giám sát.

Những nhận thức lệch lạc là rào cản, ảnh hưởng trực tiếp tới chất lượng, hiệu quả của công tác kiểm tra, giám sát. Do vậy, cần đổi mới nội dung, phương pháp giáo dục nâng cao nhận thức, kết hợp giữa giáo dục nâng cao nhận thức với xác định rõ trách nhiệm trong công tác kiểm tra, giám sát cho mọi cán bộ, đảng viên, tổ chức đảng, trước hết của người đứng đầu; gắn kiểm tra, giám sát trong Đảng với phát huy vai trò của các tổ chức, các lực lượng trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí.

Vận dụng tư tưởng của Hồ Chí Minh về công tác kiểm tra, giám sát, quán triệt tinh thần Đại hội XIII của Đảng về □ tiếp tục tạo chuyển biến mạnh mẽ về nhận thức, trách nhiệm và quyết tâm chính trị của toàn Đảng đối với công tác kiểm tra, giám sát, kỷ luật đảng⁽¹³⁾, cấp ủy, tổ chức đảng các cấp cần đẩy mạnh các biện pháp tuyên truyền, giáo dục, trước hết là cho ủy ban kiểm tra và đội ngũ cán bộ kiểm tra các cấp, đảm bảo đội ngũ này luôn có nhận thức đúng về vị trí, vai trò, chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của ủy ban kiểm tra theo quy định của Điều lệ Đảng và các hướng dẫn của Trung ương; kết hợp giữa giao nhiệm vụ với tạo mọi điều kiện để ủy ban kiểm tra, đội ngũ cán bộ kiểm tra phát huy tốt vai trò, trách nhiệm, nêu cao tinh chiến đấu trong thực hiện nhiệm vụ, đảm bảo mục tiêu xuyên suốt là chủ động phòng ngừa, ngăn chặn hành vi vi phạm của tổ chức đảng và đảng viên, góp phần xây dựng cấp ủy, tổ chức đảng trong sạch vững mạnh cũng như nâng cao chất lượng đội ngũ đảng viên.

Hai là, xây dựng, hoàn thiện các quy chế, quy định phục vụ công tác kiểm tra, giám sát của Đảng; tiến hành kiểm tra, giám sát một cách thường xuyên, lấy phòng ngừa, xây là chính, đồng thời kiên quyết xử lý tổ chức đảng, đảng viên có tình vi phạm.

Quán triệt tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác kiểm tra, giám sát, Đại hội XIII của Đảng xác định xây dựng và hoàn thiện quy định, quy chế, quy trình nhằm siết chặt kỷ luật, kỷ cương, nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác kiểm tra, giám sát, kỷ luật Đảng^[14]. Đây là một trong những nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm, đòi hỏi các cấp ủy, tổ chức đảng cần tiếp tục quán triệt, thực hiện nghiêm các quy định của Đảng về công tác kiểm tra, giám sát, không ngừng nâng cao chất lượng xây dựng và thực hiện quy chế làm việc của ủy ban kiểm tra các cấp; thực hiện tốt việc tham mưu cho cấp ủy đảng đối với các vấn đề như: việc hoàn thiện quy định về kiểm tra khi có dấu hiệu vi phạm trong công tác cán bộ, về cơ chế kiểm soát việc thực thi quyền lực của người đứng đầu, trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, phòng ngừa, ngăn chặn, đẩy lùi các biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, quy định về trách nhiệm và thẩm quyền của ủy ban kiểm tra các cấp trong công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, lợi ích nhóm□

Hiện nay, điều cần quan tâm là làm sao để phát huy được hiệu quả thực sự của dân chủ trong Đảng, đồng thời phải phát huy được tối đa sự tham gia của quần chúng nhân dân vào thực hiện công tác kiểm tra, giám sát, bởi một thực tế, rất nhiều vụ việc tiêu cực bị phát hiện và xử lý gần đây, đều xuất phát từ sự tố giác, đấu tranh của quần chúng và cán bộ, đảng viên.

Không tiến hành thường xuyên, không phát huy được dân chủ không những không ngăn ngừa được sai phạm mà hơn thế, sẽ không xử lý được dứt điểm các sai phạm xảy ra. Như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ ra, kiểm tra, giám sát có hai cách: □Một cách là từ trên xuống... Một cách nữa là từ dưới lên□và □Đó là kiểm soát theo nguyên tắc dân chủ tập trung, phê bình và tự phê bình, những nguyên tắc mà Đảng phải thực hành triệt để□^[15].

Ba là, kiện toàn tổ chức bộ máy ủy ban kiểm tra các cấp đủ số lượng, bảo đảm chất lượng.

Cán bộ là cái gốc của mọi công việc. Đối với công tác kiểm tra, giám sát, để đạt hiệu quả thì mấu

chốt vẫn là phải không ngừng kiện toàn, bồi dưỡng, nâng cao trình độ của đội ngũ cán bộ kiểm tra.

Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng đội ngũ cán bộ kiểm tra và cơ quan kiểm tra các cấp, các cấp ủy, tổ chức đảng cần tiếp tục quán triệt, nắm chắc quan điểm chỉ đạo của Đảng, nhất là Kết luận số 34 - KL/TW ngày 18/4/2022 của Bộ Chính trị về chiến lược công tác kiểm tra, giám sát của Đảng đến năm 2030. Trong đó cần tiếp tục tập trung xây dựng mô hình tổ chức bộ máy ủy ban kiểm tra các cấp đồng bộ, thống nhất, tinh gọn, hoạt động hiệu quả; thường xuyên rà soát, sửa đổi, bổ sung các quy định cần thiết đảm bảo cho hoạt động của ủy ban kiểm tra và sự phối hợp hoạt động giữa ủy ban kiểm tra với các cơ quan chức năng ở mỗi cấp.

Tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy trong xây dựng đội ngũ cán bộ kiểm tra, trước hết là ban hành các tiêu chí, tiêu chuẩn, khung năng lực cán bộ làm công tác kiểm tra các cấp, đảm bảo xây dựng cho được một đội ngũ cán bộ kiểm tra liêm khiết, công minh, chính trị, có đủ năng lực, trình độ, gương mẫu về đạo đức, lối sống và có bản lĩnh đấu tranh với các biểu hiện, hành vi sai trái.

Đi đôi với tăng cường các hoạt động bồi dưỡng nghiệp vụ, cập nhật kiến thức, kỹ năng thực hiện nhiệm vụ kiểm tra, giám sát cho cấp ủy viên, cán bộ kiểm tra các cấp, cần đề cao việc tự học tập, tự rèn luyện của đội ngũ này. Thực hiện tốt chủ trương luân chuyển cán bộ kiểm tra cấp để không ngừng rèn luyện đội ngũ này trong thực tiễn, kết hợp tốt với việc đảm bảo chế độ, chính sách đối với cán bộ kiểm tra./.

(1) (2) (4) (5) (8) (9) (15) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, T.5, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, H., tr.301, 637 - 638, 272 - 273, 323, 327, 637, 328.

(3) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Sđd, T.4, tr. 192.

(6) (7) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Sđd, T.14, tr.362.

(10), (11) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, T.I, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, H., tr.75 - 76, 92.

(12) Đảng Cộng sản Việt Nam (2022), *Văn kiện Hội nghị lần thứ năm Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, H., tr.158.

(13), (14) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, H., T.II, tr.245- 246, 246.